СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мирена Христова Златева

Национална художествена академия

относно обявен от НХА конкурс за „доцент“ по 8.2. Изобразително изкуство с професионално направление по дисциплините „Скулптура“ и „Композиция“ за нуждите на Катедра „Скулптура“, Национална художествена академия публикуван в ДВ, брой 101 от 29.11.2024 г.

кандидати:

1. д-р Стефан Илиев Иванов, хоноруван преподавател в Катедра „Скулптура“ и Катедра „Индустриален дизайн“, НХА;
2. Дона Стелиянова Стоянова, хоноруван преподавател, провеждане на спецкурс „Примитивизмът в скулптурата“, и „Теоретична обосновка и представяне на дипломна работа“;

Още в самото начало и при прегледа на документите приложени от двамата кандидати правят впечатление богатата им художествена и творческа биография. В интерес на максималната точност и обективност към изказаното по долу становище и заключение ще започна с кандидатурата на д-р Стефан Иванов.

● Обща характеристика и професионална биография

Професионалната биография на д-р Стефан Иванов е белязана от академично образование в областта на изобразителното изкуство. Той завършва Национална художествена академия специалност „Скулптура“, ОКС „Бакалавър“ (2012 г.) „Магистър“ (2018 г.). През 2024 г. защитава дисертационен труд (шифър 050804 Изкуствознание и изобразителни изкуства) с тема: „*Скулптура на готовите форми. Редимейд, асамблаж, намерен обект, отливка от натура, както и нови технологични подходи в скулптурата на XX век.*“, а научен ръководител е доц. Цветослав Христов. Благодарение на творческия си потенциал той става част от преподавателския екип на Катедра „Скулптура“ при НХА, като от 01.10.2019 до 01.10 2024 г. е щатен асистент, а

от 10.2024 г. до момента е хоноруван преподавател. Едновременно с това от 10.2022 до момента той е хоноруван преподавател в Катедра „Индустриален дизайн“.

Стефан Иванов е активен художник, и автор на художествените проекти за нумизматични възпоменателни монети в лимитиран тираж, отсечени от Българска народна банка:

1. Сребърна монета „Рилски манастир“, номинална стойност 10 лева, 2017 година.
2. Сребърна монета „100 години българско самолетостроене“, номинална стойност 10 лева, 2015 година.
3. Златна монета „Св. Пророк Илия“, номинална стойност 100 лева, 2014 година.
4. Сребърна монета „Троянски манастир“, номинална стойност 10 лева, 2014 година.

Стефан Иванов е автор на статуетки за ежегодните конкурси и събития:

1. „Българска мебел на годината“, организирани от „MD International“ и „Техномебел – Интер Експо Център“;
2. „Строителни бизнес награди“, организирани от онлайн портал за архитектура и строителство 1kam1.com и BUILDINGSTYLE;
3. „Награда за гражданска доблест и човешка доброта - Серафим“, организирани от „Граждански форум“ под егидата на президента Петър Стоянов;
4. „Български архитектурни награди“, организирани от Камара на архитектите в България.

Стефан Иванов има богата творческа биография като художник и куратор, който излага своите пластични възгледи в редица съвместни проекти в и извън България: Съвместна изложба „To Collect Contemporary Art - Hybrid Forms“, Галерия Charta, 2024г., София; Съвместна изложба „Hybrid Forms“, Plus 359 Gallery, София; 2023 г. групова изложба „Soda/Сега“ на преподаватели от НХА, галерия Knifer, Осиек, Хърватия; Групова изложба „From The Storage/Скулптура XX и XXI век“, галерия Charta, София; 2022 групова изложба „125 години Национална художествена академия“, в БКИ, Берлин, Германия. 2022 групова изложба „To Collect Contemporary Art – Kunst Trift Golf“, Golf Club St. Oswald, Австрия; 2021 групова изложба „Храна: насъщност, общуване, ритуал“, Софийска градска художествена галерия; 2021 групова изложба „NEXT Balkan Belgrade 2021: Bulgarian contemporary art“, U10 Gallery, Белград, Сърбия; 2021 групова изложба „Да колекционираш съвременно изкуство/Колекция Владимир Илиев“, Национална галерия, София; 2019 групова изложба „Поглед в депото – произведения от колекцията

на Николай Неделчев“, Пловдив; 2019 международна изложба и уъркшоп, част от проекта „TRANSFORM 2019“, организирани от Академията за изящни изкуства и дизайн, Любляна, Словения. 2019 групова изложба „15+1 изложба скулптура“, галерия „Сезони“, София; 2018 г. групова изложба „Спорът за реалността II“, галерия Райко Алексиев, София, куратори: проф. Ст. Памукчиев, проф. П. Цанев и К. Василев; 2018 г. групова изложба „16+1 Еднаквост в различността и симбиоза“, Китайски културен център - София, куратор: Дженчен Гредер Джин; 2018 г. Номинация и участие в групова изложба „БАЗА 2018 - Награда за съвременно изкуство“, Софийска градска художествена галерия; 2017 г. групова изложба „Разместване на пластовете - Младо изкуство в музея“, Софийска градска художествена галерия, България; 2017 г. групова изложба „Катедра Скулптура“, част от XXII Международен фестивал „Скулптура и обект“, Български културен институт, Братислава, Словакия, куратор: Виктор Хулик; 2015 Участие в годишна изложба „Секция 13“, СБХ, София; 2014 „NE Fest 2“ – Международен фестивал за независимо и експериментално изкуство, София; 2014 Участие в „Национална изложба скулптура“, СБХ, София; 2013 Участие в „Национална изложба скулптура“, СБХ, София; 2013 Участие в Международен фестивал за съвременно изкуство „Процес – пространство“, Балчик, България, куратори: Димитър Грозданов и Пенка Минчева; 2013 Участие в годишна изложба „Секция 13“, СБХ, София.

Взема участие в множество уършопове: 2024 Участие в уъркшоп, по покана на Декана на Факултета по изящни изкуства в Белград, Сърбия, проф. Радош Антониевич и Катедра „Скулптура“ към същия университет Белград, Сърбия; 2015 Участие в международен уъркшоп за скулптура в дърво и теракота “KomlucaOlympos”, Анталия, Турция; 2012 Участие в Балкански уъркшоп “TRANSFORM”, Университет „Аристотел“, Солун, Гърция;

Стефан Иванов представя и свои самостоятелни изложби:

1. 25.03 - 25.09.2024 Самостоятелна изложба Art @ the park, Art in your office, фоайе на сграда - 4, Бизнес парк София, куратор: Антония Димитрова, Poiema Collective;
2. 2020 Самостоятелна изложба „194 Days“, Plus 359 Gallery, София, България, куратор: Ирина Баткова.
3. 2017 Самостоятелна изложба „Плацебо“, Национални есенни изложби, Пловдив, България, куратор: Галина Лардева.
4. 2016 Самостоятелна изложба „Непредвидени обстоятелства“, Галерия „Васка Емануилова“, София, България, куратор: Владия Михайлова.

5. 2015 Съвместна изложба на Ясен Згуровски и Стефан Иванов, „Пресечна точка: розово“, Независимо пространство за изкуство The Fridge, София;
6. 2013 Самостоятелна изложба „Бели разкази“, Лисешил, Швеция, куратор: Сузане Байер.

Стефан Иванов е носител на следните награди:

1. 2019 Награда на Plus 359 Gallery в конкурса „Награди за съвременно изкуство на Телелинк“, София, България, куратор: проф. Петер Цанев.
2. 2017 Печели първо място в конкурс за проектиране на статуетка „Български архитектурни награди“, организиран от Камара на архитектите в България.
3. 2017 Печели първо място в конкурс за проектиране на нумизматична монета „Рилски манастир“, Българска народна банка, номинална стойност 10 лева, материал сребро, тираж 3000 броя.
4. 2015 Печели първо място в конкурс за проектиране на нумизматична монета „100 години българско самолетостроене“, Българска народна банка, номинална стойност 10 лева, материал сребро, тираж 3000 броя.
5. 2014 Печели първо място в конкурс за проектиране на нумизматична монета „Св. Пророк Илия“, Българска народна банка, номинална стойност 100 лева, материал злато, тираж 2000 броя.
6. 2014 Печели първо място в конкурс за проектиране на нумизматична монета „Троянски манастир“, Българска народна банка, номинална стойност 10 лева, материал сребро, тираж 3000 броя.

● Съпоставяне на минималните национални изисквания с резултатите от научната дейност на кандидата за придобиване на академична длъжност „доцент“

Към научната си работа кандидатът представя следните публикации и доклади от научни конференции:

1. ИВАНОВ, Стефан, 2024. Симеон Симеонов – Да деформираш образците на класическото изкуство. ИЗКУСТВО И КРИТИКА. ISSN 2738-7275. с. 25–32. [онлайн]. 2024. Т.5. Бр.1.
2. ИВАНОВ, Стефан, 2023. Психологически измерения в творчеството на Деймиън Хърст. Международната научно-приложна конференция ПСИХОЛОГИЯ И ИЗКУСТВО. ISSN 2738-862X. с. 15–27. [онлайн].

3. ИВАНОВ, Стефан, 2023. Психологически измерения в творчеството на Рейчъл Уайтрид. Международната научно-приложна конференция ПСИХОЛОГИЯ И ИЗКУСТВО. ISSN 2738-862X. с. 28–39. [онлайн]. 2023.
4. 22.11.2024 Научна конференция „ДИЗАЙН И ОБРАЗОВАНИЕ“, НХА, САБ, София, „Технологии за триизмерно сканиране на обекти и тяхното приложение в сферата на дизайна.“
5. 2023 „Международната научно-приложна конференция ПСИХОЛОГИЯ И ИЗКУСТВО“, НХА, София, „Психологически измерения в творчеството на Деймиън Хърст.“
6. 2023 „Международната научно-приложна конференция ПСИХОЛОГИЯ И ИЗКУСТВО“, НХА, София, „Психологически измерения в творчеството на Рейчъл Уайтрид.“

От представената справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ за научна област 8 Изкуства, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, от кандидата за заемане на академична длъжност доцент е видно, че те са изпълнени.

● Основни направления в творческата работа на кандидатите

Визитката на д-р Стефан Иванов включва работа в сферата на визуалните изкуства, скулптурата и рекламната сценография. Той участва в множество самостоятелни и групови изложби и професионални уъркшопове и практики в България, Гърция, Швеция, Турция, Словакия, Словения, Сърбия, Хърватия и Германия. През 2018 г. става член на „Съюз на българските художници“ в секция „Скулптура“.

Стефан Иванов е автор със специфичен, но и широк диапазон на творчески изяви. Скулптурната проблематика в неговия индивидуален почерк е реализирана както в ниския релеф и дизайна на монетите, така и в малката пластика, кавалетната форма, но най-вече в „скулптурата на готовите форми“. Интерес представляват неговите кураторски опити и практики. Като преподавател в НХА д-р Стефан Иванов има възможност за личен подход, и счита за важно да разшири полето на изява на студентите от катедра „Скулптура“ с различни интерактивни методи, чрез активното им включване в практики, уъркшопове и демонстрации, или в съвместни творчески ателиета.

● Характеристика и оценка на качествата на хабилитационния труд

Хабилитационният труд „Скулптура на готовите форми в творчеството на Стефан Иванов“ съдържа 36 страници, в които кандидатът представя творческа автобиография, хабилитационен труд (или теза) и портфолио с обем 36 странници, текст и 108 илюстрации, както и допълнителни и подкрепящи произведения. В основният си труд авторът представя направленията на своята работа, проследявайки серия скулптурни творби създадени в периода от 2018 до 2024 година. Направленията продължават посоката от дисертационния му труд „Скулптура на готовите форми. Редимейд, асамблаж, намерен обект, отливка от натура, както и нови технологични подходи в скулптурата на XX век“. Темата, съвпадаща с личните творчески търсения на автора е употребата на редимейд обекти, асистиран редимейд, асамблаж или „*имитиран*“ редимейд, „*защото повечето от готовите форми използвани от мен всъщност са само пластичен първоизточник, който в последствие бива прецизно отлят от мен в друг материал*“. Едната насока е отливането на форми с биологичен характер, например разнообразни риби, октоподи, клони на дърво и др. „*Тези отливки от натура ми позволяват да внеса елемент от живата природа, като своеобразен контрапункт на синтетичната строгост на неодушевените предмети, включени в дадена композиция.“* Другата насока се проявява в най-новите произведения, експериментиращи със средства за трансформиране на реалността от триизмерно сканиране и последващо принтиране. Прави впечатление авторския стремеж към овладяване на формообразуващите принципи - работа със силуета на творбата, архитектоника на формата, ритъма между отделените елементи; и композиционните принципи: внушението за динамично движение в застинали обеми; контакт на пластичната форма с повърхността за поставяне е изведена като „*носител*“. Цветът е част от изразните средства в пластиката на Иванов. Той залага на сложни нюанси и тонове съпровождащи гланцови или матови повърхности в „*деликатна композиционна техника*.“ В работата си Иванов използва разнообразни художествени технологии като средство за многократно преработване на първоизточника: от свалянето на калъпи от оригиналната форма и последващото отливане на обемите от различни видове полимер, или покриването им с метал, чрез сложния метод на металопластиката, до възможностите на триизмерното сканиране и 3D принтиране.

В хабилитационния си труд Стефан Иванов поставя акцент върху четири основни изложби, в които участва с произведенията си от последните шест години: 1. изложбата - конкурс „БАЗА 2018 - Награда за съвременно изкуство“ и серията „Артефакти“ -

„Композиция I“ и „Композиция II“; 2. самостоятелната изложба, в „Plus 359 Gallery“ с проект „194 дни“ (2020 г.) с „Обект II“ - отливка от автомобилна гума, и „Обект I“ като „*тотемоподобна скулптура*“ са част от експозицията, както и рисунки; 3. кураторската му изложба „Хибридни форми“ (2024 г.), с автори Милорад Панич - преподавател в Катедра „Скулптура“ на Факултета по изящни изкуства в Белград и Петар Сибинович – колега на свободна практика също от Белград, Сърбия; 4. изложбата „To Collect Contemporary Art – Hybrid Forms“, в галерия „Charta“, София като втори негов проект обединяват произведенията „Гражданинът С.“, „Наблюдател“и „Четвъртият постамент (М 1:13)“, които са генерирани изцяло по дигитален път, посредством многократно триизмерно сканиране, а готовата дигитална композиция е принтирана в аналогов носител.

Хабилитационният труд разглежда и съвременните артистични тенденции, но и индивидуалния подход, който дава възможност да надникнем в личния свят на един намерил собствен път автор. Познанието за материала и съвременните технология не изместват композиционните и пластични принципи в скулптурата, а са резултат от изявените способности и естетически критерии на Стефан Иванов, тясно обвързани с пластичността на формата и проблематиката на *немоделираната скулптура*, социалната функция на произведението чрез смяната на контекста, или чрез смяна на материалността, както и художествения обект с функция в наградните статуетки или нумизматични реализации. Трудът може да бъде от полза на ученици, студенти и докторанти, работещи в полето на съвременното изкуство.

Вторият кандидат в конкурса е д-р Дона Стоянова.

Общата характеристика и професионална биография на кандидатката включва академично образование: ОКС „Бакалавър“ по „Скулпура“ 2006 г.; ОКС „Магистър“ по „Скулптура“ 2009 г.; и ОНС „Доктор по изкуствознание и изобразителни изкуства“ 2013 година. Самата тя представя своите умения за работа с компютър (уеб дизайнер в „Йовасофт“ ЕООД), както и творчески изяви в областта на старинната и и бароковата музика, участие и организиране на проекти в упоменатата област с утвърдени международни изпълнители. Член на колегиум „LAPIS LAZULI“, ръководен от проф. д-р Нева Кръстева. Член на хоровата формация към столичния храм „ Св. София“.

Списъкът на творческите изяви и публикации на Дона Стоянова е дълъг и включва изложби и участия в България и Сърбия: 2019 Участие в международен пленер и изложба Art Dialogue, Вършац, Сърбия; 2018 Открито студио фотография и видео в Сите дес ар, Париж, съвместно с Милена Трайкова; както и самостоятелни изложби: 2016 Самостоятелна изложба в галерия „ART FONDATION", София; 2010 Самостоятелна изложба в градската галерия в Добрич; 2007 самостоятелна изложба „Ангели" в галерия „Универсум", Варна; 2006 Самостоятелна изложба в градската галерия в Добрич.

Кандидатът преставя списък с награди и номинации:

1. 2021 Спечелен и осъществен проект към НФК „Творчески инициативи", изложба на тема „ Маската";
2. 2020 Творческа стипендия от НФК за подпомагане на млади и на изтъкнати творци в областта на културата;
3. 2018 Номинация за скулптура в „Национален конкурс Алианц България";
4. 2018 Номинация за скулптура на Деветото биенале на малките форми", Плевен;
5. 2017 Награда на Съюза на колекционерите в България;
6. 2013 Първа награда за скулптурен портрет на Йордан Парушев, Добрич, реализиране на творбата в екстериор;
7. 2009 Втора награда от национален младежки конкурс" Приказка за стълбата", организиран от фондация „Кирил и Методий";
8. 2006 Първа награда на студентски конкурс за рисуване и скулптура, организиран от д-р Кънев и д-р Желязков, НХА;
9. 2005 Дарителска стипендия за рисуване и скулптура към НХА от гжа Лина Вацова;
10. 2004 Първа награда на студентски конкурс за скулптура, организиран от фирма YTONG;
11. 2004 Творческа резиденция по програма „Еразъм" в Унивеситет Кастилиа ла Манча, гр. Куенка, Испания;
12. 2018 Творческа резиденция и открито студио в базата на СБХ, Сите дес арт, Париж;

- Съпоставяне на минималните национални изисквания с резултатите от научната дейност на кандидата за придобиване на академична длъжност „доцент"

При прегледа на попълнената наукометрична таблица се забелязват изпълнения брой точки. Кандидатът прилага отделно и списък с публикации:

1. Стоянова, Д. (2024) За Георги Жеков с малко думи, (статия в сборник),Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново;

2. „София оживява в рисунките на млад художник“, разговор с Дона Стоянова по БНР за изложбата на неин ученик (2022)

3. „Откриха изложба на 13-годишния художник Момчил Цаков, наречена „София е моят град“, разговор с Дона Стоянова по Дарик радио за изложбата на неин ученик (2022);

4. Стоянова, Д. (2021). Иванка Сокерова. Пътуване към себе си. София (книга) https://nha.academia.edu/DonaStoyanova;

5. Стоянова, Д. (2017). Праисторическа антропоморфна пластика. Проекции в българската скулптура. София (книга) https://nha.academia.edu/DonaStoyanova;

6. 2013 Калчев, П. (2013) „Двуетажна раннонеолитна постройка в селищната могила Окръжна болница в Стара Загора“, художник Дона Стоянова;

7. Стоянова, Д. (2012). Мраморната неолитна статуетка от Азмашката селищна могила – опит за структурен анализ, сборник със статии от докторантска конференция, НХА;

8. Стоянова, Д. (2010). Негърският период на Пикасо, сборник със статии от докторантска конференция, НХА;

- Характеристика и оценка на качествата на хабилитационния труд

Д-р Дона Стоянова представя хабилитационен труд „Единадесет кратки есета за скулптурата“. В рамките на 64 страници съдържанието е добре подредено и отговаря на очакванията за печатна или книжна публикация. Авторът структурира своя материал в единадесет посветени на конкретни скулптурни проблеми подзаглавия: Процесът; Смисълът; Формата; Структурата; Материята; Цветът; Пространството; Натурата; Темата; Традицията; Свещеното. Тези подзаглавия по собствен начин показват „*своя възглед за скулптурата, кои автори ми импонират, като нагласа и начин на работа*“. Главите за традицията и сакралното се позовават най-вече на автори и произведения, които се доближават до нейната нагласа, и възгледи и методи на работа. Дванадесетият раздел отговаря на два много важни за автора въпроси - за контекста на „*голямата изобразителна традиция и на сакралното, като форма на отношение към света и съответно към изкуството.“*

В самостоятелен документ Илюстративна част към хабилитационния труд Дона Стоянова представя в рамките на 72 страници фотографии на „*конкретни творби, мои и чужди, поясняващи съдържанието му, както и кадри, свързани с процеса ми на работа.“* в периода между 2007 и 2024 година. Изключително впечатление прави стила и почерка на авторката, която боравейки основно с техниката папие маше в годините постига монохромен и сложен колорит и в малката пластика, и в портрета, и фигуралната композиция. Този колорит е водещ в колажите върху картон от 2024 г., където подбраните мотиви и теми са подчертании в търсен контраст. Подобен колорит обагря пластичната форма и характеристика в портретите от кермика от 2023 г.

В резюмето си Дона Стоянова казва: „*Идеите ми за скулптурата са представени във вид на есета, защото смятам, че есеистичният стил е по-подходящ от строго научния, когато се говори за творческа работа и за лични преживявания във връзка с нея.*“ Приносите, които авторката изтъква са изложени в три точки и проектират нейния собствен възглед към: документиране на процеса на работа, с което тя доказва „*жизнеността на материята*“; съпоставката на традиционното и модерното изкуство и темата за сакралното в скулптурата; „*развитието на „езика“, чрез който говорим за скулптура - ние в професията помежду си, и въобще*.“

И накрая отделно от хабилитационния труд и илюстративната част авторката показва Портфолио, което в рамките на пет страници представя нейните творби. В допълнение на необходимите материали за конкурса, в приложената папка са представени множество дигитални документи, които демонстрират качествата и организацията на множеството изяви на кандидата.

● Заключение

Въз основа на творческите приноси, цялостната преподавателска практика, от оформлението на представените документи включващи и досегашните изяви, и научните постижения и на двамата кандидати, бе формирано окончателното ми становище. Убедено предлагам на почитаемото жури да гласува положително за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство /“Скулптура“ и „Композиция“/ на д-р Стефан Иванов.

доц. д-р Мирена Златева